

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 7. novembra 2019*

„Predhodno odločanje – Okolje – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Sodelovanje javnosti v postopku odločanja in dostop do pravnega varstva – Začetek teka rokov za vložitev tožbe“

V zadevi C-280/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložil Symvoulio tis Epikrateias (državni svet, Grčija) z odločbo z dne 21. marca 2018, ki je prispela na Sodišče 24. aprila 2018, v postopku

Alain Flausch,

Andrea Bosco,

Estienne Roger Jean Pierre Albrespy,

Somateio „Syndesmos Iiton“,

Somateio „Elliniko Diktyo – Filoi tis Fysis“,

Somateio „Sylogos Prostatias kai Perithalpsis Agrias Zois – SPPAZ“

proti

Ypourgos Perivallontos kai Energeias,

Ypourgos Oikonomikon,

Ypourgos Tourismou,

Ypourgos Naftilias kai Nisiotikis Politikis,

ob udeležbi

105 Anonimi Touristiki kai Techniki Etaireia Ekmatallefsis Akiniton,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot (poročevalec), predsednik senata, M. Safjan in L. Bay Larsen, sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

* Jezik postopka: grščina.

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. marca 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za A. Flauscha, A. Bosca in E. R.J.P. Albrespyja ter za združenja Somateio „Syndesmos Iiton“, Somateio „Elliniko Diktyo – Filoi tis Fysis“ in Somateio „Syllogos Prostatias kai Perithalpsis Agrias Zois – SPPAZ“ G. Dellis in A. Chasapopoulos, dikigoroi,
- za 105 Anonimi Touristiki kai Techniki Etaireia Ekmatallefsis Akiniton G. Giannakourou in D. Valasis, dikigoroi,
- za grško vlado K. Georgiadis, G. Karipsiadis, A. Banos in G. Papadaki, agenti,
- za Evropsko komisijo G. Gattinara, M. Noll-Ehlers, M. Konstantinidis in M. Patakia, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 23. maja 2019

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 6 in 11 Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL 2012, L 26, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva o PVO).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Alainom Flauschem, Andreo Boscom in Estienom Rogerjem Jeanom Pierrom Albrespyjem ter združenji Somateio „Syndesmos Iiton“, Somateio „Elliniko Diktyo – Filoi tis Fysis“ in Somateio „Syllogos Prostatias kai Perithalpsis Agrias Zois – SPPAZ“ na eni strani in Ypourgos Perivallontos kai Energeias (ministrstvo za okolje in energijo, Grčija), Ypourgos Oikonomikon (ministrstvo za gospodarstvo, Grčija), Ypourgos Tourismou (ministrstvo za turizem, Grčija) in Ypourgos Naftilias kai Nisiotikis Politikis (ministrstvo za pomorstvo, Grčija) na drugi strani v zvezi z zakonitostjo aktov o soglasju za izgradnjo turističnega kompleksa na otoku Ios (Grčija).

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 7 in 16 Direktive o PVO je navedeno:

„(7) Soglasje za izvedbo javnih in zasebnih projektov, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, bi moralo biti izdano šele po presoji verjetnih pomembnih vplivov teh projektov na okolje. Ta presoja bi morala biti izvedena na podlagi ustreznih informacij, ki jih priskrbi nosilec projekta in jih lahko dopolnijo pristojni organi in zainteresirana javnost, ki jo posamezen projekt verjetno zadeva.

[...]

(16) Učinkovito sodelovanje javnosti pri sprejemanju odločitev omogoča, da javnost izrazi, nosilec odločitev pa se zaveda mnenj in skrbi, ki utegnejo biti pomembne za te odločitve, ter tako poveča odgovornost in preglednost postopka odločanja in prispeva k zavesti javnosti o okoljskih vprašanjih in k podpori sprejetim odločitvam.“

4 Člen 1(2) te direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

(d) ‚javnost‘ pomeni eno ali več fizičnih ali pravnih oseb in v skladu z nacionalno zakonodajo ali prakso njihova združenja, organizacije ali skupine;

(e) ‚zadevna javnost‘ pomeni javnost, na katero vpliva ali bi verjetno vplivali postopki okoljskega odločanja ali ima interes pri takih postopkih iz člena 2(2). V tej opredelitvi se šteje, da imajo nevladne organizacije, ki podpirajo varstvo okolja in izpolnjujejo katere koli pogoje nacionalne zakonodaje, interes;

[...]“.

5 Člen 2(1) navedene direktive določa:

„Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da so pred izdajo soglasja projekti, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije, predmet zahteve za izdajo soglasja za izvedbo in presojo njihovih vplivov. Navedeni projekti so opredeljeni v členu 4.“

6 Glede sodelovanja javnosti pri odločanju člen 6, od (2) do (5), Direktive o PVO določa:

„2. Javnost se obvesti prek javnih objav ali drugih primernih načinov, na primer razpoložljivih elektronskih medijev, o naslednjih zadevah že na začetni stopnji postopka sprejemanja okoljskih odločitev iz člena 2(2) in najpozneje takrat, ko je informacije mogoče razumno posredovati:

(a) zahteva za soglasje za izvedbo;

(b) dejstvo, da je za projekt treba izvesti postopek presoje vplivov na okolje, in da se, kadar je primerno, uporablja člen 7;

(c) podrobnosti o pristojnih organih, odgovornih za odločanje, tistih, od katerih je mogoče pridobiti ustrezne podatke, in tistih, ki jim je mogoče predložiti pripombe ali vprašanja, in podrobnosti o časovnih rokih za posredovanje pripomb ali vprašanj;

(d) vrsta možnih odločitev ali osnutek odločitve, če obstaja;

(e) navedba dostopnosti podatkov, zbranih v skladu s členom 5;

(f) navedba časa in krajev, kjer so zadevni podatki dostopni, in na kakšen način;

(g) podatki o določbah za sodelovanje javnosti v skladu z odstavkom 5 tega člena.

3. Države članice zagotovijo, da se v okviru razumnih rokov omogoči zadevni javnosti dostop do naslednjega:

- (a) katerih koli podatkov, zbranih v skladu s členom 5;
- (b) v skladu z nacionalno zakonodajo, do glavnih poročil in obvestil, danih pristojnemu organu ali organom v času, ko je zadevna javnost obveščena v skladu z odstavkom 2 tega člena;
- (c) v skladu z določbami Direktive 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju [UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 375], do podatkov, ki niso navedeni v odstavku 2 tega člena, ki se nanašajo na odločitve v skladu s členom 8 te direktive in ki postanejo dostopni šele potem, ko je bila zadevna javnost že obveščena v skladu z odstavkom 2 tega člena.

4. Zadevna javnost dobi zgodnje in učinkovite priložnosti sodelovanja v postopkih okoljskega odločanja v skladu s členom 2(2) in je tako upravičena izraziti pripombe in mnenja, ko so pristojnemu organu ali organom pred odločitvijo o prošnji za soglasje za izvedbo odprte vse možnosti.

5. Države članice podrobno določijo ukrepe za obveščanje javnosti (na primer z letaki v določenem dosegu ali objavo v krajevnih časopisih) in za posvetovanje z zadevno javnostjo (na primer s pisnimi prispevki ali z javno anketo).“

7 Glede odločitve o projektu člen 9(1) Direktive o PVO določa:

„Ko je sprejeta odločitev za izdajo ali zavrnitev soglasja za izvedbo, pristojni organ ali organi obvestijo zadevno javnost v skladu z ustreznimi postopki [...]“.

8 Glede revizijskih postopkov člen 11 te direktive določa:

„1. Države članice v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo zagotovijo članom zadevne javnosti:

- (a) ki imajo zadosten interes, ali drugače,
- (b) ki uveljavljajo kršeno pravico, kadar to upravno postopkovno pravo države članice zahteva kot predpogoj,

dostop do revizijskega postopka pred sodiščem ali pred drugim neodvisnim in nepristranskim organom, ki ga je vzpostavil zakon, da izpodbijajo vsebinsko ali postopkovno zakonitost odločitev, dejanj ali opustitev ob upoštevanju določb te direktive o sodelovanju javnosti.

2. Države članice določijo, na kateri stopnji se lahko izpodbijajo odločitve, dejanja ali opustitve.

3. Kaj predstavlja zadosten interes in kršitev pravice, določijo države članice skladno s ciljem omogočiti zadevni javnosti širok dostop do pravnega varstva. [...]“

Grško pravo

9 V členu 1(1) zakona 4014/2011, ki se nanaša na „okoljevarstveno soglasje za izvedbo projektov in dejavnosti, ureditev nezakonitih gradbenih del zaradi vzpostavitve ravnovesja glede na okoljske zahteve in druge določbe v pristojnosti ministrstva za okolje, energijo in podnebne spremembe“ (FEK A' 209), je določeno, da se projekti v javnem in zasebnem sektorju razdelijo na dva razreda (A in B) glede na njihove vplive na okolje. Prvi razred (A) obsega projekte in dejavnosti, ki bodo verjetno znatno vplivali

na okolje in za katere se zahteva priprava poročila o presoji vplivov na okolje (v nadaljevanju: poročilo o PVO) za sprejetje posebnih zahtev in omejitev za varstvo okolja. Drugi razred (B) obsega projekte z neznatnimi učinki na okolje.

- 10 Členi 3, 4 in 19 zakona 4014/2011 urejajo sodelovanje javnosti. V skladu s členom 12 tega zakona se različna soglasja povzamejo v odločbi o odobritvi okoljskih zahtev (v nadaljevanju: OOOZ).
- 11 Člen 30(9) zakona 4014/2011 vsebuje prehodno določbo, v skladu s katero do vzpostavitve elektronskega okoljskega registra veljajo obstoječe določbe o posvetovanju z zadevnimi osebami in o postopku javnega posvetovanja za izdajo okoljevarstvenih soglasij. V skladu s temi določbami se ta postopek začne z objavo obvestila o podrobnostih projekta pri upravnem organu zadevne regije in objavo tega obvestila v lokalnih tiskanih medijih, in sicer s pozivom vsem zadevnim osebam, naj se seznanijo s poročilom o PVO in podajo svoje mnenje.
- 12 V skladu s členom 19a zakona 4014/2011 se OOOZ v roku enega meseca, ki sledi njenemu sprejetju, objavi na spletu. Zamuda tega roka povzroči ničnost odobritve. Obvestilo o OOOZ na tem posebnem spletnem mestu je izenačeno z objavo in vzpostavlja domnevo, da so z OOOZ seznanjene vse zainteresirane osebe, tako da lahko vložijo ničnostno tožbo ali drugo pravno sredstvo.
- 13 V skladu s členom 46 predsedniškega dekreta 18/1989, ki se nanaša na kodifikacijo določb zakonov za državni svet (FEK A' 8), se ničnostna tožba, če ni drugače določeno, vloži v roku 60 dni (90 dni za nerezidente) od dneva, ki sledi vročitvi izpodbijanega akta ali njegovi objavi, če je ta naložena z zakonom, ali od datuma, ko se je tožeča stranka v celoti seznanila z aktom. V skladu s to določbo, kot se razlaga v ustaljeni sodni praksi, če zakon zahteva, da se posamični upravni akt objavi v skladu s posebnimi pogoji, začne rok za vložitev tožbe za odpravo tega akta za osebe, na katere se nanaša, teči od vročitve akta ali datuma, ko so se seznanile z njegovo vsebino, in – v zvezi z zainteresiranimi tretjimi osebami – od objave navedenega akta.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 14 Spor o glavni stvari je nastal zaradi projekta gradnje turističnega kompleksa na otoku Ios. Ta otok, ki leži v otočju Kikladi in je odvisen od upravne regije Južno Egejsko morje (Grčija), se razteza na površini približno 100 km², na njem pa prebiva približno 2000 stalnih prebivalcev.
- 15 Izpodbijani projekt predvideva gradnjo hotela, centra dobrega počutja, drugih namestitev, podpornih objektov, kot so obrat za razsoljevanje, pristaniški objekti, umetne plaže, most za povezavo majhnega otoka s kopnim, cestno omrežje in druge infrastrukture. Projekt obsega zemljišče s površino približno 27 hektarov, pri čemer je več kot 18 hektarov gradbenega zemljišča. Zajema uporabo dela obale, bibavičnega pasu in morskega pasu.
- 16 V skladu z grško zakonodajo, ki se uporablja za gradbena dela, ki spadajo v razred projekta iz postopka v glavni stvari, to je v razred A, je bila izvedena PVO.
- 17 V lokalnem časopisu otoka Siros (*Koini Gnomi*) in v pisarnah regije Južno Egejsko morje, ki so na otoku Siros (Grčija), ki je od Iosa oddaljen 55 navtičnih milj, je bil 2. avgusta 2013 objavljen poziv vsem zainteresiranim osebam, naj sodelujejo pri PVO. Prav tako je bila na Sirosu shranjena dokumentacija glede PVO, tam pa naj bi potekalo tudi posvetovanje.
- 18 Iz spisa, ki ga ima na voljo Sodišče, je razvidno, da med Iosom in Sirosom ni dnevne povezave, potovanje traja več ur zaradi neobstoja plovila za visoke hitrosti na tej poti in pomeni nezanemarljiv strošek.

- 19 Minister za okolje in energijo ter minister za turizem sta 8. avgusta 2014 sprejela OOOZ, ki se nanaša na odobritev projekta izgradnje turističnega kompleksa na otoku Ios in okoljskih zahtev, ki se uporabljajo zanj.
- 20 Ta odločba je bila objavljena 11. avgusta 2014 na portalu za objave obvestil *Diavgeia* in 8. septembra 2014 na spletni strani www.aepo.ypeka.gr ministrstva za okolje (v nadaljevanju: spletna stran ministrstva za okolje) iz člena 19a zakona 4014/2011.
- 21 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari, in sicer tri fizične osebe, ki so lastnice nepremičnin na otoku Ios, vendar prebivajo v Belgiji, Italiji oziroma Franciji, ter tri združenja so pred predložitvenim sodiščem izpodbijale OOOZ z dne 8. avgusta 2014 s tožbo, vloženo šele 19. februarja 2016.
- 22 Zadnjenavedena trdijo, da so bila z OOOZ z dne 8. avgusta 2014 seznanjena šele 22. decembra 2015, ko so lahko ugotovila, da so se začela ureditvena dela na zemljišču.
- 23 Družba 105 Anonyi Touristiki kai Etaireia Ekmetallefsis Akiniton, ki je nosilka odobritev in soglasij v zvezi s projektom, je intervenirala v sporu in se sklicevala na to, da je bila tožba vložena prepozno.
- 24 V teh okoliščinah je Symvoulio tis Epikrateias (državni svet, Grčija) prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ti vprašanji:

- „1. Ali je treba člena 6 in 11 Direktive [2011/92] v povezavi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da so z njima združljive določbe nacionalnega prava, kakršne so tiste v točkah 8, 9 in 10 [predložitvene odločbe], ki določajo, da postopke pred sprejetjem odločbe o odobritvi okoljskih zahtev za projekte in dejavnosti, ki znatno vplivajo na okolje (objava poročil o presoji vplivov na okolje, obveščanje in sodelovanje javnosti v posvetovanjih), sproži in upravlja predvsem širša upravna enota v regiji, in ne zadevna občina?
2. Ali je treba člena 6 in 11 Direktive [2011/92] v povezavi z določbami iz člena 47 [Listine o temeljnih pravicah] razlagati tako, da je z njima združljiv nacionalni pravni sistem, kot je predstavljen v istih točkah in ki nazadnje določa, da je objavo odločb o odobritvi okoljskih zahtev za projekte in dejavnosti, ki znatno vplivajo na okolje, z njihovo objavo na ustreznem spletnem mestu mogoče razumeti kot domnevo, da so vse zadevne osebe z njimi popolnoma seznanjene za namen sprožitve pravnih postopkov, predvidenih v veljavni zakonodaji [ničnostna tožba pred Symvoulio tis Epikrateias [(državni svet)], v roku šestdesetih dni, ob upoštevanju pravnih določb o objavi poročil o presoji vplivov na okolje ter o obveščanju in o sodelovanju javnosti v postopku odobritve okoljskih zahtev za take projekte in dejavnosti, ki v središče teh postopkov postavljajo širšo upravno enoto regije, in ne zadevne občine?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 25 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6 Direktive o PVO razlagati tako, da lahko država članica postopke sodelovanja javnosti v postopku odločanja v zvezi s projektom izvaja na ravni sedeža pristojnega regionalnega upravnega organa in ne na ravni lokalne enote, od katere je odvisna lokacija tega projekta.
- 26 V zvezi s tem je treba poudariti, da je državam članicam na podlagi člena 6(5) Direktive o PVO izrecno pridržana podrobna določitev ukrepov za obveščanje javnosti in za posvetovanje z zadevno javnostjo.

- 27 V teh okoliščinah ob neobstoju pravil, določenih v pravu Unije, ki se nanašajo na postopkovna pravila, v skladu s katerimi morajo države članice izpolniti svoje obveznosti glede obveščanja in sodelovanja javnosti pri odločanju v okoljskih zadevah, je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso v nacionalnem pravnem redu vsake države članice določiti ta pravila na podlagi načela procesne avtonomije, vendar le, če niso manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne nacionalne položaje (načelo enakovrednosti), in če v praksi ne onemogočajo ali pretirano otežujejo uveljavljanja pravic, ki jih daje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (glej po analogiji sodbo z dne 20. oktobra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, točka 29.)
- 28 Takoj je treba odpraviti vsak dvom o spoštovanju pogoja v zvezi z načelom enakovrednosti v položaju zahteve za okoljevarstveno soglasje, kot je ta v postopku v glavni stvari. Ob upoštevanju preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, iz spisa, ki ga ima Sodišče, namreč ni razvidno in poleg tega ni bilo zatrjevano, da podobne položaje urejajo nacionalna postopkovna pravila, ki bi bila ugodnejša od tistih, ki so določena za izvajanje Direktive o PVO in se uporabljajo v postopku v glavni stvari.
- 29 Glede načela učinkovitosti pa se predložitveno sodišče sprašuje glede treh vidikov zadevnega postopka v glavni stvari.
- 30 Na prvem mestu navaja način, kako je bila javnost obveščena o obstoju projekta in o posvetovanju, katerega predmet bi moral biti ta projekt.
- 31 V zvezi s tem je treba opozoriti, da morajo biti v skladu s členom 6(4) Direktive o PVO možnosti, da se zadevni javnosti prizna sodelovanje na začetni stopnji postopka okoljskega odločanja, učinkovite.
- 32 Zato, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 53 sklepnih predlogov, kakršna koli komunikacija na tem področju sama po sebi ni zadostna. Pristojni organi se morajo namreč prepričati, da je za informacijske kanale, ki se uporabljajo, mogoče razumno šteti, da so primerni za doseganje članov zadevne javnosti, da bi jim dali ustrezno možnost, da se jih obvesti o načrtovanih dejavnostih, postopku odločanja in o njihovih možnostih sodelovanja na začetni stopnji postopka.
- 33 Predložitveno sodišče mora ugotoviti, ali so bile te zahteve spoštovane v postopku, ki je potekal pred postopkom v glavni stvari.
- 34 Da pa bi se mu zagotovilo koristen odgovor, je mogoče navesti, da ker je na dan, ko je bil objavljen poziv k sodelovanju pri POV, večina zainteresiranih oseb prebivala ali imela v lasti nepremičnine na otoku Ios, objava obvestila v prostorih sedeža regionalne uprave, ki je na otoku Siros, čeprav dopolnjena z objavo v lokalnem časopisu tega otoka, ni bila take narave, da bi ustrezno prispevala k obveščanju zadevne javnosti.
- 35 Nasprotna presoja bi lahko izhajala le iz ugotovitve, da je bil zadevni lokalni časopis na otoku Ios zelo razširjen in ga je brala širša množica ljudi. V nasprotnem primeru bi bilo načine obveščanja, kakršni so ti iz postopka v glavni stvari, mogoče šteti za zadostne le ob neobstoju drugih primernejših sredstev obveščanja, ki bi jih lahko uvedli pristojni organi, ne da bi bilo zato potrebno nesorazmerno prizadevanje, kot je objava obvestil na najbolj obljudenih krajih otoka Ios ali na sami lokaciji projekta.
- 36 Ker Sodišče nima natančnih informacij o načinu distribucije lokalnega časopisa na otoku Ios, mora predložitveno sodišče preveriti, ali je bilo obveščanje zadevne javnosti ob upoštevanju ugotovitev iz prejšnje točke glede zadevnega postopka ustrezno.
- 37 Predložitveno sodišče na drugem mestu izraža pridržke v zvezi s krajem, kjer je bil spis, ki je vseboval informacije v zvezi s projektom, ki je predmet postopka v glavni stvari, dan na voljo javnosti.

- 38 V zvezi s tem morajo biti pogoji za vpogled v spis postopka sodelovanja taki, da zadevni javnosti omogočajo učinkovito uresničevanje njenih pravic, kar pomeni, da je navedeni spis dostopen pod milejšimi pogoji.
- 39 Morebitne težave zadevne javnosti pri tem pa je mogoče upravičiti z obstojem nesorazmernega upravnega bremena za pristojni organ.
- 40 Čeprav mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali so bile take zahteve spoštovane v postopku, ki je pripeljal do postopka v glavni stvari, je treba opozoriti, da bo treba pri tej presoji upoštevati, kot je generalna pravobranilka poudarila v točkah 71 in 72 sklepnih predlogov, prizadevanje zadevne javnosti za izvedbo prevoza med otokom Ios in otokom Siros ter možnosti, ki so jih pristojni organi imeli za to, da bi s sorazmernim prizadevanjem omogočili, da bi bila dokumentacija na voljo na otoku Ios.
- 41 Na tretjem mestu in nazadnje se dvomi predložitvenega sodišča nanašajo na to, kako je bilo opravljeno posvetovanje na otoku Siros.
- 42 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu s členom 6(5) Direktive o PVO ukrepe za posvetovanje z zadevno javnostjo podrobno določijo države članice, saj ta določba kot primer navaja le posvetovanje „s pisnimi prispevki ali z javno anketo“.
- 43 Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je bilo načelo učinkovitosti v zvezi s tem upoštevano v postopku, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, pri čemer je treba presoditi spoštovanje zahtev, ki so podobne tem, ki so navedene v točkah 38 in 39 te sodbe.
- 44 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6 Direktive o PVO razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica vodi postopke sodelovanja javnosti pri odločanju v zvezi s projektom na ravni sedeža pristojnega regionalnega upravnega organa in ne na ravni občinske enote, od katere je odvisna lokacija tega projekta, če s konkretnimi podrobnimi pravili, ki se izvajajo, ni zagotovljeno dejansko spoštovanje pravic zadevne javnosti, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

Drugo vprašanje

- 45 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člena 9 in 11 Direktive o PVO glede na odgovor na prvo vprašanje razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa, da je z objavo odobritve projekta na posebni spletni strani začel teči 60-dnevni rok za vložitev tožbe.
- 46 Najprej je treba opozoriti, da je bil člen 11 Direktive o PVO, na katerega se delno nanaša to vprašanje, razložen tako, da je njegovo področje uporabe omejeno na vidike spora, ki vključujejo uveljavljanje pravice zadevne javnosti do sodelovanja pri odločanju v skladu z natančnimi pravili, ki jih na tem področju določa ta direktiva. Postopki, ki temeljijo na katerem koli drugem pravilu iz navedene direktive in *a fortiori* na kakršni koli drugi zakonodaji, naj gre za zakonodajo Unije ali držav članic, pa ne spadajo pod ta člen (glej v tem smislu sodbo z dne 15. marca 2018, North East Pylon Pressure Campaign in Sheehy, C-470/16, EU:C:2018:185, točki 36 in 39).
- 47 Ob tem se člen 11 Direktive o PVO uporablja v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, čeprav se tožba nanaša le na odločbo o odobritvi in ne na vprašanja sodelovanja javnosti v postopku odločanja.
- 48 Člen 11(2) Direktive o PVO namreč določa, da države članice določijo, na kateri stopnji se lahko odločitve, dejanja ali opustitve iz člena 11(1) te direktive izpodbijajo.

- 49 Iz odgovora grške vlade na vprašanje Sodišča na obravnavi pa je razvidno, da grško pravo določa, da je treba morebitne pomanjkljivosti glede sodelovanja javnosti navesti v okviru tožbe zoper končno odločbo o odobritvi.
- 50 Dalje je treba navesti, da v skladu s členom 9(1) Direktive o PVO pristojni organ ali organi v skladu z ustreznimi postopki obvestijo javnost o sprejeti odločitvi za izdajo ali zavrnitev soglasja za izvedbo. Čeprav so v tej določbi določeni nekateri pogoji glede vsebine oglasa, pa ta ne določa postopka, ki ga je treba uporabiti.
- 51 Ker poleg tega v Direktivi o PVO ni določeno nobeno pravilo o sprožitvi in izračunu rokov za vložitev tožbe, je treba ugotoviti, da je bil namen zakonodajalca Unije ta vprašanja pridržati procesni avtonomiji držav članic ob spoštovanju načel enakovrednosti in učinkovitosti, navedenih v točki 27 te sodbe, pri čemer je treba upoštevati, da gre v obravnavanem primeru očitno le za drugo od teh načel iz podobnih razlogov, kot so navedeni v točki 28 te sodbe.
- 52 V zvezi s tem je treba odpraviti dvome predložitvenega sodišča o načelu učinkovitosti v zvezi z objavo odločbe na spletu ali z obstojem roka za vložitev tožbe.
- 53 Člen 6(2) Direktive o PVO namreč izrecno navaja elektronsko pot – če je na voljo – kot sredstvo za obveščanje javnosti.
- 54 Glede rokov za vložitev tožbe je treba opozoriti, da je Sodišče priznalo, da je določitev razumnih prekluzivnih rokov za vložitev pravnih sredstev zaradi pravne varnosti zadevne osebe in zadevnega organa združljiva z načelom učinkovitosti, čeprav po definiciji iztek teh rokov povzroči popolno ali delno zavrženje vložene tožbe (glej v tem smislu sodbo z dne 20. decembra 2017, Caterpillar Financial Services, C-500/16, EU:C:2017:996, točka 42.)
- 55 Natančneje, Sodišče ugotavlja, da ne gre za pretirano težavo, če se začetek teka roka za vložitev tožbe pogojuje z dnevom, ko se je zadevna oseba seznanila z objavo ali bi se vsaj morala seznaniti z njo (glej v tem smislu sodbe z dne 27. februarja 2003, Santex, C-327/00, EU:C:2003:109, točki 55 in 57; z dne 6. oktobra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točka 45, ter z dne 8. septembra 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, točka 96).
- 56 Nasprotno pa ne bi bilo združljivo z načelom učinkovitosti, če bi se od osebe zahtevalo spoštovanje roka, če bi bila osebi z ravnanjem nacionalnih organov v povezavi z obstojem roka odvzeta vsakršna možnost uveljavljanja pravic pred nacionalnimi sodišči, torej če bi organi s svojim ravnanjem povzročili, da je bila tožba prepozna (glej v tem smislu sodbo z dne 19. maja 2011, Iaia in drugi, C-452/09, EU:C:2011:323, točka 21).
- 57 Nazadnje je iz člena 11(3) Direktive o PVO razvidno, da morajo države članice, ko določajo pravila na področju sodelovanja javnosti v postopku odločanja, slediti cilju širokega dostopa do pravnega varstva (glej v tem smislu sodbi z dne 11. aprila 2013, Edwards in Pallikaropoulos, C-260/11, EU:C:2013:221, točki 31 in 44, ter z dne 17. oktobra 2018, Klohn, C-167/17, EU:C:2018:833, točka 35).
- 58 V zvezi s tem je mogoče navesti, da mora biti zadevna javnost, kot je razvidno iz odgovora na prvo vprašanje, ustrezno in dovolj zgodaj obveščena o postopku odobritve in svojih možnostih sodelovanja v njem. Če pa ni tako, člani zadevne javnosti ne morejo pričakovati, da bodo obveščeni o končni odločbi o izdaji soglasja.
- 59 To še posebej velja v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari. Zgolj dejstvo, da je mogoče imeti dostop do odločbe o izdaji soglasja naknadno, na spletni strani ministrstva za okolje, namreč ni mogoče šteti za zadovoljivo glede na načelo učinkovitosti, ker ob neobstoju zadostnih informacij o začetku postopka sodelovanja javnosti nikogar ni mogoče šteti za obveščenega o objavi ustrezne končne odločbe.

- 60 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 9 in 11 Direktive o PVO razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v skladu s katero se članom zadevne javnosti nalaga spoštovanje roka za vložitev tožbe, ki začne teči z objavo soglasja za izvedbo projekta na spletu, če ti člani zadevne javnosti predhodno niso imeli ustrezne možnosti, da bi se v skladu s členom 6(2) te direktive seznanili s postopkom soglasja.

Stroški

- 61 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 6 Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica vodi postopke sodelovanja javnosti pri odločanju v zvezi s projektom na ravni sedeža pristojnega regionalnega upravnega organa in ne na ravni občinske enote, od katere je odvisna lokacija tega projekta, če s konkretnimi podrobnimi pravili, ki se izvajajo, ni zagotovljeno dejansko spoštovanje pravic zadevne javnosti, kar mora preveriti nacionalno sodišče.
2. Člena 9 in 11 Direktive 2011/92 je treba razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v skladu s katero se članom zadevne javnosti nalaga spoštovanje roka za vložitev tožbe, ki začne teči z objavo soglasja za izvedbo projekta na spletu, če ti člani zadevne javnosti niso predhodno imeli ustrezne možnosti, da bi se v skladu s členom 6(2) te direktive seznanili s postopkom soglasja.

Podpisi